

การพัฒนาจิตสาธารณะผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน
คุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษา: กรณีศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดลที่เข้าร่วมโครงการค่ายบัณฑิตอาสาเสริมสร้างชุมชน
DEVELOPMENT OF PUBLIC MIND THROUGH STUDENT ACTIVITIES
PROJECT FOR THE MORAL ETHICS CHANGE OF STUDENTS:
A CASE STUDY OF GRADUATE STUDENTS WHO PARTICIPATED
IN VOLUNTEER CAMP FOR COMMUNITIES, MAHIDOL UNIVERSITY

ดร.สุภาพร จตุรภัทร*

วีรชาติ พนาวิวัฒน์**

สุภาพร นพเก้า**

เจษฎาภรณ์ วิริยะสกุลธณ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและประเมินผลการบริหารจัดการโครงการกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับ-บัณฑิตศึกษาจากหลากหลายหลักสูตรที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 40 คน ระยะเวลาในการวิจัยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง เดือนมิถุนายน 2559 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 สอบถามการมีส่วนร่วมในจัดโครงการกิจกรรมค่ายอาสาและการบริหารจัดการค่ายอาสา ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความรู้สึกและประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการและข้อเสนอแนะอื่นๆ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในโครงการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมออกความคิดเห็นการทำกิจกรรมค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารจัดการโครงการกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนที่ 1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ และมีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนที่ 2 การบริหารจัดการค่าย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความร่วมมือในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในข้อที่การทำกิจกรรมส่งเสริมความมีจิตสาธารณะและช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับการเปลี่ยนแปลงตนเองของนักศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีหลังจากเข้าร่วมโครงการ

*หัวหน้างานกิจการนักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

**นักวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

กิจกรรมค่ายอาสา เพื่อเสริมสร้างชุมชน สามารถสรุปได้ว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการกิจกรรมค่ายอาสา ทำให้นักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความสุขในด้านจิตใจและรู้จักการเป็นผู้ให้มากขึ้น

คำสำคัญ : จิตสาธารณะ/ จิตอาสา/ กิจกรรมนักศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research was to study about the participation and the evaluation of student activity project management of public mental development and to study the moral ethics changing of the students through the student activities project. The sample of students consisted of 40 postgraduate students who enrolled in a various program. The period of research started from February to June 2016. The questionnaire was the tool that used to collect the data in this research. There was a three-part questionnaire; Part 1 the question asked about the general information; part 2 the question asked about the participation and the managing in the volunteer camp project; part 3 the open-ended questions asked about the feelings, benefits and other suggestions. The results of the study showed that the participation in the camp was at a high level, particularly involved in leaving comment was at the highest level. There are 3 parts in the public mentality activities of Graduate Students, part 1 the overall of the objectives of the project was at the highest level. However, when considering in each item, it was found that the objective to encourage students to use their knowledge, responsibility and team working were at the highest. Part 2 the overall camping management was the highest level especially in working as team. Also, the participants were got the benefit at the highest level in the context of public-spirited activities and the social skills development. For self-changing of students in moral and ethics after joining the volunteer camp the concluding was the student who participated in the project had more the mind enrichment and becoming more involved

Keywords : Public mind/ Volunteer/ Student Activities

บทนำ

การผลิตกำลังคนในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เป็นบัณฑิตอุดมคติ ที่มีความประพฤติปฏิบัติบนเส้นทางที่ดีงาม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้จัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualifications

Framework for Higher Education: TQF : HEd) โดยมีหลักการสำคัญที่มุ่งให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงผลผลิตสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของบัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและภาคภูมิใจเป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต

และเป็นคนดีของสังคม ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559) โดยทักษะในด้านที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ถูกกำหนดให้นักศึกษาเป็นผู้มีการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือและเอื้อต่อ การแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สอดรับกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ต้องการยกระดับคุณภาพบัณฑิตทั้ง 5 ด้าน รวมถึงพัฒนาให้บัณฑิตมีแนวคิดในการเรียนรู้ใหม่ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีจิตอาสาและความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อโลก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

จากผลการประเมินคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มอาจารย์ กลุ่มนักศึกษา และกลุ่มผู้ปกครอง อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เช่น พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบและการมีวินัยอยู่ในระดับควรปรับปรุง ร้อยละ 6.88 และ 9.27 (เมธี ธรรมวัฒนา, 2551) จึงยังต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายที่ควรจะเป็นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย ในด้านคุณธรรมจริยธรรมต่อผู้อื่น (ครอบครัว/ชุมชน/สังคม/ประเทศชาติ) คุณธรรมจริยธรรมเร่งด่วนที่ควรพัฒนาอย่างมาก คือ ความรับผิดชอบต่อ ความสามัคคี และความมีจิตอาสา เนื่องจากเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันขาดในเรื่องของ ความรับผิดชอบต่อมากที่สุด พิจารณาได้

จากการขาดความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย การผลัก ความรับผิดชอบในการทำงานไปให้เพื่อน ขาดความรับผิดชอบต่อการทำกิจกรรมตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ขาดความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม ส่วนด้านความสามัคคี พิจารณาได้จากนักศึกษา ยังขาดการร่วมแรงร่วมใจในการกิจกรรมของมหาวิทยาลัยให้สำเร็จ มีความขัดแย้งในการทำงาน ร่วมกันระหว่างนักศึกษา และด้านความมีจิตอาสา พิจารณาได้จากนักศึกษายังขาดการเสียสละ เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมของมหาวิทยาลัย หรือกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม โดยไม่มีการอาสา เพื่อช่วยเหลือกิจกรรมดังกล่าว (รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล และคณะ, 2560, หน้า 157)

มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ก่อตั้งมากกว่า 100 ปี ในปัจจุบันมีส่วนงาน หน่วยงาน และกลุ่มภารกิจในสังกัดประกอบด้วย สำนักงานสภามหาวิทยาลัย สำนักงานอธิการบดี วิทยาเขตกาญจนบุรี บัณฑิตวิทยาลัย หอสมุดและคลังความรู้ คณะ 16คณะ สถาบัน 7 สถาบัน วิทยาลัย 6 วิทยาลัย ศูนย์ 10 ศูนย์ กองงานในสำนักงานอธิการบดี 12 กองงานและโครงการจัดตั้งวิทยาเขต 2 โครงการ นอกจากนี้ยังมีสถาบันสมทบอีก 17 แห่งและสถาบันร่วม 1 แห่ง ในปีการศึกษา 2559 มีนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 20,875 คน และระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 9,399 คน (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) และให้ความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาเพื่อเป็นบัณฑิต ที่พึงประสงค์ โดยมุ่งเน้นที่จะสร้างบัณฑิตให้สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะเพื่อเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้าง และผลักดันให้เกิดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมให้นักศึกษานำศักยภาพของตนเองมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2559) แม้กระนั้นจากการศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วม

ในกิจกรรมนักศึกษาที่ควบคู่คุณลักษณะด้านจิตอาสาของนิสิตนักศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐในจังหวัดนครปฐม 4 แห่ง พบว่า ระดับจิตอาสาด้านการเสียสละต่อสังคมอยู่ในระดับน้อย โดยเฉพาะการเสียสละเวลาและการใช้เวลาว่าง เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เนื่องจากการใช้เวลาส่วนใหญ่ให้กับการเรียน จึงไม่เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถช่วยพัฒนานิสิตนักศึกษาให้สมบูรณ์ (วลัยทิพย์ เปรมทวีธินโชติ, 2557) บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหิดล มีหน้าที่กำกับ ดูแลคุณภาพของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2559-2562 โดยมีพันธกิจที่จะพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่ตอบสนองต่อพลวัตโลก และกำหนดเป้าประสงค์ในการส่งเสริมและพัฒนาศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีทักษะทางสังคม (Soft Skills) ที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสังคม (บัณฑิตวิทยาลัย, 2559) ด้วยกระบวนการกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่านระบบสารสนเทศและการเรียนรู้โดยการกระทำในสถานการณ์จริง จากการสำรวจที่ผ่านมาพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลมีความต้องการให้บัณฑิตวิทยาลัยจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ 1) ทักษะด้าน Language and Communication 2) ทักษะด้าน Research 3) ทักษะด้าน Leadership และ

4) ทักษะด้าน Information and Technology (บัณฑิตวิทยาลัย, 2559) ซึ่งกิจกรรมค่ายอาสาเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมการพัฒนาให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง สามารถนำความรู้จากห้องเรียนสู่การปฏิบัติ โดยกิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาให้นักศึกษา

มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและสังคม มองเห็นถึงความด้อยโอกาสของคนในสังคม และเกิดจิตสาธารณะที่จะเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ซึ่งความสำคัญต่อส่วนรวมเป็นลักษณะหนึ่งของจิตสาธารณะ (สมศรี ฐานะวุฒิกุล และคณะ, 2556, หน้า 47) เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่และตระหนักถึงความรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ (ปริญญา จันทะเลิศ และคณะ, 2559) สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2546) ที่ได้สรุปแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะได้คือ การจูงใจให้นักศึกษาปฏิบัติ โดยการช่วยให้นักศึกษาได้รับรู้ เห็นคุณค่า ได้รับความสามารถของตนเอง เรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง และเห็นผลที่น่าพึงพอใจของการปฏิบัติ การลงมือกระทำหรือปฏิบัติ ช่วยให้นักศึกษาได้ลงมือทำ สังเกตการกระทำของตนเอง ทั้งนี้กิจกรรมนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลจะเป็นกิจกรรมที่เกิดจากจิตสำนึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจริงๆ โดยในการจัดทำค่ายอาสาจะเปิดรับสมัครนักศึกษาในทุกสาขาวิชาเพื่อมาเป็นผู้จัดกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการพัฒนาสภาวะจิตใจและอารมณ์ให้มีความมั่นคงสูงขึ้น การพัฒนาความเป็นผู้นำ การเรียนรู้การให้ความเคารพผู้อื่น นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการฝึกให้เป็นผู้ที่เสียสละตนเพื่อรับใช้และช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่มุ่งหวังสิ่งตอบแทนเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤติของสังคม (ศุภย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, 2552, หน้า 14) อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยมหิดลยังไม่มี การวัดและประเมินผลกิจกรรมนักศึกษารูปแบบอย่างแท้จริง จึงควรมีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนานักศึกษาและมีการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและประเมินผลการบริหารจัดการโครงการกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการ “ค่ายบัณฑิตอาสา เสริมสร้างชุมชน ณ จังหวัดกาญจนบุรี” จำนวน 40 คน โดยศึกษาในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มิถุนายน 2559

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. บัณฑิตวิทยาลัยได้รับทราบถึงระดับความมีจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและการประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาของนักศึกษาไปใช้ในการช่วยเหลือสังคม
2. ผลการวิจัยนำมาเป็นแนวทางให้แก่หลักสูตรและบัณฑิตวิทยาลัยในการพัฒนาสร้างจิตสาธารณะให้แก่ศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้นำความรู้จากที่ศึกษาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ มีความสามัคคี เรียนรู้ที่จะทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้อื่น และเกิดแรงจูงใจในการทำความคิดเพื่อสังคม

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาจิตสาธารณะเป็นแนวคิดที่เริ่มต้นในองค์การธุรกิจที่ต้องสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ (CSR) จากนั้นได้แผ่ขยายไปยังทุกภาคส่วน การที่จะสร้างคนดีได้นั้นไม่ใช่ดีเพียงความรู้แต่ต้องดีด้านจิตใจด้วย สถาบันการศึกษาทุกสถาบันจึงได้ส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาให้มีจิตสาธารณะเพื่อช่วยเหลือสังคมให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น จิตสาธารณะ เป็นความรู้สึกละและการกระทำที่ฝังลึกอยู่ในตัวบุคคลและสามารถแสดงออกในเชิงพฤติกรรม ด้วยการช่วยเหลือต่อส่วนรวมและสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือสาธารณะสมบัติ โดยมีองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะอยู่หลายอย่าง สำหรับการพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่นักศึกษาจึงควรมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้คิด (Cognition) เป็นการตระหนักรู้ถึงปัญหา และสามารถวิเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคม 2) ด้านเจตคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกดีต่อผู้อื่น โดยการมีความรัก ความเมตตา เอื้ออาทร และสามัคคี เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และ 3) ด้านพฤติกรรม (Behavior) เป็นการปฏิบัติหรือกระทำที่แสดงออกโดยการทุ่มเทและอุทิศตน มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวม และทำประโยชน์ต่อส่วนรวมไม่เอาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม และการเข้าร่วมเครือข่าย ในการทำกิจกรรมทางสังคม (ชาย โพลิตา, 2541)

แนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะที่ต้องขับเคลื่อนด้วยความร่วมมือของเครือข่ายและประชาคม ซึ่งประกอบด้วย 1) ความรัก เป็นความรักขั้นสูงที่มนุษย์สามารถเอาชนะความเห็นแก่ตัวของตนเอง มองเห็นประโยชน์ของส่วนรวม เป็นการสร้างมิตรภาพเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้ เกิดความเข้มแข็งและเป็น

พลังทางสังคม เป็นสิ่งที่ปลุกจิตสำนึกให้เกิดขึ้น และ 2) ความรู้ เป็นความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการกระทำ (Learning by doing) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน โดยมีพี่เลี้ยงที่คอยกระตุ้น ให้เกิดการคิดวิเคราะห์จากสิ่งที่ได้สัมผัสและเกิดความเชื่อมโยง (วัลลยา ธรรมอภิบาล, 2555) สำหรับ การสร้างจิตสำนึกให้กับนักเรียนนั้น เป็นหน้าที่หนึ่งของสถาบันการศึกษาที่จะพัฒนาให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานหรือดำเนินชีวิตไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ของ ทั้งนี้ อาจเน้นการฝึกอบรมให้นักศึกษารู้จักหน้าที่เพื่อทำหน้าที่อย่างดีที่สุดในทุกสถานะด้วยความสำนึกว่าทุกหน้าที่มีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน (พิเชษฐ์ ศรีสุข และคณะ, 2558)

กิจกรรมนักศึกษาหรือกิจกรรมนิสิตเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งจัดขึ้นนอกเวลาเรียนทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (อรพิน ศิริสัมพันธ์ และภัทรพล มหาพันธ์, 2550, หน้า 9) กิจกรรมนักศึกษาหมายถึงกิจกรรมต่างๆ ที่สถาบันจัดให้แก่ นิสิต หรือส่งเสริมให้นิสิตจัดขึ้นเองตามความสนใจ และด้วยความสมัครใจ เพื่อพัฒนานิสิตในทุกๆ ด้าน นอกเหนือจากที่มีในหลักสูตร (กรกช ศิริ, 2536) ทั้งนี้ กิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นต้องปราศจากการบังคับ นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประสบการณ์และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และชีวิตครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ การทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเองมากยิ่งขึ้น ดังนั้น กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้พัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ (อรพิน ศิริสัมพันธ์ และภัทรพล มหาพันธ์) ในการจัดกิจกรรม

นักศึกษาต้องจัดทำเป็นโครงการ การบริหารโครงการนั้นต้องเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเทคนิคต่างๆ ในการบริหารจัดการกิจกรรมของโครงการให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีขั้นตอนและกระบวนการจัดการโครงการที่ประกอบด้วย 1) การกำหนดโครงการ 2) การจัดเตรียมโครงการ 3) การประเมินโครงการและการอนุมัติโครงการ 4) การนำโครงการไปปฏิบัติ และ 5) การประเมินผลโครงการ (สุรเดช จงวรรณศิริ, 2558) ในการจัดโครงการกิจกรรมนักศึกษาต้องได้รับความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จึงจะทำให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำโครงการกิจกรรมเพื่อชุมชนและสังคม การมีส่วนร่วมของนักศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายและ เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม นอกจากนี้การทำโครงการกิจกรรมในลักษณะนี้ยังสามารถสร้างจิตสำนึกและคุณค่าให้แก่ นักศึกษาทั้งทางด้านร่างกายและความสุขที่เกิดแก่จิตใจอีกด้วย

การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำ การใดๆ ที่ต้องทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ การมีส่วนร่วมมีโครงสร้างพื้นฐาน 3 มิติ ได้แก่ มิติที่ 1 มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร (what participation are we concerned with?)ซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (participation in implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (participation in benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) มิติที่ 2 ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม (whose participation are we concerned with?) ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสามารถแยกเป็น 4 กลุ่มใหญ่คือ 1) ผู้ที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น 2) ผู้นำท้องถิ่น 3) เจ้า

หน้าที่ของรัฐ และ 4) คนต่างชาติ มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมนั้นเกิดขึ้นอย่างไร (how is participation occurring within the project?) โดยพิจารณาในประเด็น 1) พื้นฐานของการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบของการมีส่วนร่วม 3) ขอบเขตของการมีส่วนร่วม และ 4) ประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม (Cohen and Uphoff, 1977) การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจ ความสมัครใจ โดยผู้มีส่วนร่วมสามารถตัดสินใจได้เอง ซึ่งจะช่วยลดความขัดแย้ง สร้างความรู้สึกผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของมากขึ้น ทำให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน (กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2557) กระบวนการในการมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ 1) ร่วมทำการศึกษาค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนความต้องการของชุมชน 2) ร่วมคิด และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา (ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา, 2549; นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2550)

วิธีการวิจัย

การวิจัยผลของการพัฒนาจิตสาธารณะผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษา: กรณีศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix-method Research) ผ่านโครงการกิจกรรมที่บัณฑิตวิทยาลัยจัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้นำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ในสังคมและสร้างประสบการณ์ตรงให้แก่

นักศึกษา ในลักษณะกิจกรรมจิตอาสา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษาศูนย์บัณฑิตวิทยาลัยและเจ้าหน้าที่งานกิจการนักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมสำหรับงบประมาณที่ใช้ได้จาก เงินค่ากิจกรรมนักศึกษาและจากการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร เพื่อประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษา ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสาธารณะ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดด้านกิจกรรมนักศึกษา และการบริหารจัดการโครงการ ทั้งนี้ได้ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ จากมหาวิทยาลัยมหิดล เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและเอกสารต่างๆ จากห้องสมุดหรือหอสมุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยจำแนกประเภท (Typological Analysis) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Analysis) (สุภางค์ จันทวานิช, 2552, หน้า 106) จากนั้นนำเสนอผล การวิเคราะห์ด้วยการพรรณนาความ เพื่อหาข้อสรุปรวมของข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการ “ค่ายบัณฑิตอาสา เสริมสร้างชุมชน ณ จังหวัดกาญจนบุรี” จำนวน 40 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือและวิธีการเพื่อรวบรวมข้อมูลมี 2 ส่วน คือ แบบสอบถามการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการโครงการกิจกรรมนักศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษาและการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อประเมินผลของโครงการกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาจิตสาธารณะผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษา: กรณีศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหิดล ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและประเมินผลการบริหารจัดการโครงการกิจกรรมนักศึกษาเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมในโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมออกความคิดเห็นการทำกิจกรรมค่ายอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในค่าย อยู่ในระดับมาก และการมีส่วนร่วมกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ต่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมค่าย การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ ค่าย และการมีส่วนร่วมออกแบบกิจกรรมค่าย อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ พบว่า การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุดทุกข้อ

3. ด้านการบริหารจัดการโครงการ พบว่า การบริหารจัดการโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ยกเว้นระยะเวลาในการออกค่าย การจัดเตรียมสถานที่และการจัดเตรียมอุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก

4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ การส่งเสริมความมีจิตสาธารณะ การช่วยพัฒนาทักษะทางสังคม การสร้างเครือข่ายนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การได้ประสบการณ์จาก

การทำงานร่วมกับชุมชน และการได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษา

ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้เข้าร่วมโครงการกิจกรรมได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษา ในประเด็นการพัฒนาจิตสาธารณะ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงตนเองของนักศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีหลังจากเข้าร่วมโครงการกิจกรรมค่ายอาสา เพื่อเสริมสร้างชุมชน สามารถสรุปได้ว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการกิจกรรมค่ายอาสา ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความสุขในด้านจิตใจ เนื่องจาก 1) การกระทำเพื่อผู้อื่นทำให้เกิดความสุขใจ 2) ทุกคนในค่ายช่วยกันสร้างบรรยากาศแห่งความสุข 3) การที่ได้เห็นน้องๆ นักเรียน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีความสุข 4) ได้รับโอกาสและประสบการณ์ดีๆ 5) ทุกคนทุ่มเทและเสียสละ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีๆ ให้กับเด็ก 6) เป็นกิจกรรมที่บำเพ็ญประโยชน์ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ 7) เป็นค่าย ที่สนุก มีความประทับใจและได้พบมิตรภาพที่ดี 8) ได้พบเด็กๆ พบโลกอีกใบที่ไม่เคยเห็น และ พบธรรมชาติที่สวยงาม 9) ทุกๆ คนมีความสุขที่ได้ทำงานในความรับผิดชอบได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี 10) สมาชิกร่วมค่ายให้ความช่วยเหลือกันดีมาก 11) มีความสุขจากสิ่งที่ให้ต่อสังคม รู้จักให้ และทำให้ได้เห็นความสุขของคนอื่น และ 12) เกิดความรู้สึกเป็นผู้ให้และมีแรงบันดาลใจในการทำความดีมากขึ้น

2. แนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษา ควรดำเนินการโดย 1) กำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอย่างชัดเจน และกำหนดให้

เป็นบทบาทหน้าที่หลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาในทุกระดับ 2) ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีภายในมหาวิทยาลัย 3) การสอดแทรกความรู้หรือเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในลักษณะของกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร และ 4) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา เกิดจิตสำนึกที่ดีในการช่วยเหลือสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น อย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษา ได้แก่ 1) การขาดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษาจากอาจารย์ที่อยู่ในหลักสูตรสาขาวิชา 2) การรับรู้และการตระหนักรู้ถึงประโยชน์ด้านกิจกรรมนักศึกษาของอาจารย์ในหลักสูตรบัณฑิตศึกษา 3) การดำเนินงานด้านการเงิน ซึ่งมีขั้นตอนและระเบียบที่ยุ่งยากต่อการทำงานของนักศึกษา และ 4) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีงานทำ และอยู่ในวัยผู้ใหญ่ จึงไม่สนใจที่จะทำหรือเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการค่ายอาสา เสริมสร้างชุมชน

มีการมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นการทำกิจกรรมค่าย และการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในค่ายอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในการทำกิจกรรมค่ายอาสา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องร่วมกันกำหนดรูปแบบและกิจกรรมที่จะใช้ในการดำเนินการค่ายให้สอดคล้องกับความรู้และความสามารถของตนเองและสมาชิกในทีม เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ

(2556) วิชญ หยกจินดา (2557) รุ่งวิทย์ ตรีกุล และคณะ (2558)

ที่มีการมีส่วนร่วมกิจกรรมเพื่อทำประโยชน์ต่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมค่าย การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ค่าย และการมีส่วนร่วมออกแบบกิจกรรมค่าย อยู่ในระดับมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในการทำกิจกรรมนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา เนื่องจากจากนักศึกษาผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีเวลาว่างไม่ตรงกัน ทำให้เมื่อมีการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจึงไม่สามารถมาร่วมประชุมได้ และโครงการค่ายที่จัดในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่งานกิจการนักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จะเป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างนักศึกษาและชุมชน รวมทั้งดำเนินการประชาสัมพันธ์ การจัดโครงการ ทำให้นักศึกษาผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา เดชะ (2557) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยของประชาชนในตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย ในเรื่องการวางแผนแก้ไขปัญหาและการดำเนินงานการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ดังนั้นในการจัดทำโครงการกิจกรรมนักศึกษาครั้งต่อไป ควรให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นและเป็นผู้เสนอและรับผิดชอบการทำโครงการและการดำเนินงานเอง นอกจากนี้ ควรขยายโครงการกิจกรรมให้ถึงชาวบ้านในชุมชน เพื่อสร้างคุณประโยชน์และความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสถาบันการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการแก่ชุมชน

สำหรับการบริหารจัดการโครงการค่ายบัณฑิตอาสา เสริมสร้างชุมชนครั้งนี้ พบว่า การบริหารจัดการโครงการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เนื่องจากการดำเนินการในโครงการนี้ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาระบบการศึกษาสู่ท้องถิ่น นำไปสู่การเผยแพร่ชื่อเสียงและสร้างเครือข่ายทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย

มทิตล การส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ด้านการนำความรู้ความสามารถมาประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อสังคม โดยร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะ แลกเปลี่ยนความรู้ด้านวิชาการในสาขาที่ตนถนัดแก่โรงเรียนและชุมชน และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างมหาวิทยาลัย โรงเรียนและชุมชนโดยรอบ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อวัตถุประสงค์ของโครงการจะพบว่า เกิดจากการมีส่วนร่วมของนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และชุมชน ที่ความร่วมมือแรงร่วมใจกันดำเนินงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนโดยนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาใช้ในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และคณะ (2555, หน้า 14-15) ที่นักศึกษาซึ่งเข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ตรงตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงสามารถเรียนรู้และอยู่ร่วมกับชุมชนได้เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในสังคมไทย มีกระบวนการเรียนรู้ มีความร่วมมือ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านการบริหารโครงการกิจกรรมพบว่า ได้รับความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมโครงการทุกคน มีการสร้างบรรยากาศในการทำงาน การบริหารเวลาในการทำกิจกรรม การบริหารจัดการกำลังคนและการดูแลกิจกรรม รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความกระตือรือร้นและความเอาใจใส่ของทีมงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดโครงการกิจกรรมค่ายอาสา และส่งผลให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเนตร ธรรมกุล และคณะ (2557, หน้า 52) พบว่า การจัดการเรียนรู้อย่างเป็นโครงการเป็นการจัดการเรียนการสอน แบบกลุ่มเล็ก ซึ่งทำให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหาที่ท้าทาย ช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน จะกระตือรือร้น

ค้นหาและวิเคราะห์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดความผูกพันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

การเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษา สามารถทำให้นักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความสุขด้านจิตใจที่ได้กระทำเพื่อผู้อื่น ได้เห็นกลุ่ม เป้าหมายมีความสุข ได้รับโอกาสและประสบการณ์ดีๆ ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ มีความช่วยเหลือกันทุ่มเทและเสียสละเพื่อสร้างสรรค์สิ่งดี ได้พบมิตรภาพที่ดี มีความสุขที่ได้ทำงานในความรับผิดชอบ ได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี มีความสุขจากสิ่งให้ต่อสังคม รู้จักให้ และทำให้ได้เห็นความสุขของคนอื่น เกิดความรู้สึกเป็นผู้ให้และมีแรงบันดาลใจในการทำความดีมากขึ้น สอดคล้องกับศักดิ์มงคล เชื้อทอง และคณะ (2555, หน้า 36) และวัลลยา ธรรมอภิบาล (2555, หน้า 220) พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาจิตสาธารณะมีคะแนนเฉลี่ยของความเป็นจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม เนื่องจาก การมีจิตสาธารณะเพื่อสังคมไม่ได้คำตอบแทนใดๆ แต่สิ่งที่ได้รับคือความสุขใจ และได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่ม การทำโครงการ การสร้างแรงจูงใจทำให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจและ มีเจตคติที่ดีต่อการมีจิตสาธารณะ จนเกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ส่งผลให้ระดับ จิตสาธารณะด้านการรู้คิดสูงขึ้น ในด้านแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ดี ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยควรมีกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอย่างชัดเจน และกำหนดให้เป็นบทบาทหน้าที่หลักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ในทุกระดับ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนและดำเนินการสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันทั้งมหาวิทยาลัย ส่งเสริมให้เกิดค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ดีภายในมหาวิทยาลัย โดยการจัดทำค่านิยมในรูปแบบต่างๆ การสอดแทรกความรู้หรือเนื้อหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการเรียนการ

สอน ในลักษณะของกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษา เกิดจิตสำนึกที่ดีในการช่วยเหลือสังคม รวมทั้งส่งเสริม ให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ลัทธิดาวรรณ แสสนสุข และคณะ (2557, หน้า 128) และรุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล และ คณะ (2560, หน้า 164) การเรียนรู้คู่การทำงาน เพื่อ ต้องการให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองจากการเข้าร่วม กิจกรรม ทำงานร่วมกับสังคม รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และท้องถิ่น จึงควรจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะที่ สอดแทรกในรายวิชา ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาที่มีบทบาทสำคัญ มากที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่ นักศึกษาใน ทุกระดับ สามารถดำเนินการได้โดยใช้การมีส่วนร่วม ของนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และชุมชน

ผ่านโครงการค่ายกิจกรรมจิตอาสาซึ่งเป็นค่ายที่ให้ความ รู้แก่ชุมชน เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักศึกษา ได้ใช้ความรู้ความสามารถและทักษะของตน เพื่อสร้าง คุณประโยชน์ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติ อีกทั้ง เป็นการบูรณาการความรู้ของนักศึกษาในหลากหลาย ศาสตร์สาขาวิชา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่ นักศึกษา ผ่านโครงการกิจกรรมนักศึกษา ควรให้นักศึกษามี ส่วนร่วมคิดและออกแบบกิจกรรม ตั้งแต่การเขียน โครงการ การวางแผนดำเนินงาน การประชาสัมพันธ์ โครงการ จนกระทั่งการประเมินผลโครงการ เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการโดยตรง

2.2 ควรใช้โครงการกิจกรรมในรูปแบบ ต่างๆ มาพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่ นักศึกษา เพื่อเปรียบ เทียบผลสัมฤทธิ์ว่าโครงการในรูปแบบใดเหมาะสมและมี ประสิทธิภาพสำหรับใช้ใน การส่งเสริมจิตสาธารณะ ของนักศึกษา เช่น โครงการปฏิบัติธรรม โครงการ อนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรกช ศิริ. (2536). *การศึกษาปัญหาและความต้องการของนิสิตเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กองบริการการศึกษา. (2557). *การมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *สารสนเทศ 2559*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาย โปธิสิตา. (2541). *รายงานการวิจัยเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ: ศีลขารายกรณีกรุงเทพมหานคร*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม และคณะ. (2555). การประเมินโครงการค่ายเรียนรู้คุณธรรม นำชีวิตพอเพียง ปี 2550-2553 ในมหาวิทยาลัยศิลปากร คณะศึกษาศาสตร์. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยและ วิทยานิพนธ์ สาขาการศึกษาและสาขาที่เกี่ยวข้อง ปี พ.ศ. 2555*. (หน้า 9-24). นครปฐม: ผู้แต่ง.

- ดวงเนตร ธรรมกุล และคณะ. (2557). ผลของการจัดการเรียนแบบ โครงการต่อการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษา. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 8(1), 46-54.
- ทิศนา แคมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- นัยนา เดชะ. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2559). *ยุทธศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2559-2562*. เข้าถึงได้จาก <http://www.grad.mahidol.ac.th/th/about-us/strategy.php>
- ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา. (2549). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการวางแผนชุมชนเกษตรกรรม*. ขอนแก่น: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิเชษฐ์ ศรีสุข, สัญญา เคนาภูมิ และทรงศักดิ์ จีระสมบัติ. (2558). จิตสาธารณะ: คื่นความยั่งยืนสู่มนุษยชาติ. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 2(2), 64-83.
- เมธี ธรรมวัฒนา. (2551). การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 19(1), 99-108.
- รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล, วิชุดา กิจจรธรรม, สุรีพร อนุศาสนนันท์, พิกุล เอกวางกูร และจันทร์เพ็ญ ตั้งจิตเจริญกุล. (2560). การศึกษาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์นักศึกษาระดับอุดมศึกษาไทย. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 23, 147-167.
- รุ่งวิทย์ ตรีกุล, กมล เสวตสมบุรณ์ และธนชาติ เราประเสริฐ. (2558). การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงปลาญชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหวิทยาลัยขอนแก่น*, 8(2), 133-150.
- ลัดดาวรรณ แสนสุข และคณะ. (2557). ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสาธารณะในการจัดกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 11(52), 123-130.
- วลัยทิพย์ เปรมทวีธโนชต์. (2557). การศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา กับคุณลักษณะด้านจิตอาสาของนักศึกษา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(3), 819-833.
- วัลลยา ธรรมอภิบาล. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิษณุ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศักดิ์มงคล เชื้อทอง และคณะ. (2555). ผลของโปรแกรมการพัฒนาจิตสาธารณะต่อความมีจิตสาธารณะและความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 5(2), 30-37.

สมศรี ฐานะวุฒิกุล และคณะ. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 15(2), 45-57.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2559). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. เข้าถึงได้จาก <http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/>

สุรเดช จงวรรณศิริ. (2558). *การบริหารโครงการ*. เข้าถึงได้จาก <https://trisacademy.wordpress.com>

อมรพันธ์ สิริสัมพันธ์ และภัทรพล มหาพันธ์. (2550). *สภาพการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Cohen, J. M., & Uphooff, N. T. (1977). *Rural development participation: Concept and Measures for project design implementation and evolution rural development committee center for international studies*. New York: Longman.